

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Tdo/36/2021
Identifikačné číslo spisu: 7119011671
Dátum vydania rozhodnutia: 28.10.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Juraj Kliment
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:7119011671.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Juraja Klimenta a členov JUDr. Petra Hatalu a JUDr. Petra Štífta v trestnej veci obvineného F. L. H. Y. I. G. O. Y. Y. X., pre obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods. 1 Tr. zák., prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom 28. októbra 2021 v Bratislave dovolanie ministerky spravodlivosti Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 21. mája 2020, sp. zn. 7To/22/2020, a rozhodol

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. sa dovolanie ministerky spravodlivosti Slovenskej republiky o d m i e t a .

Odôvodnenie

Okresný súd Košice I (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom zo 7. februára 2020, sp. zn. 10Tk/3/2019, uznal obvinených F. L. a F. O. za vinných z obzvlášť závažného zločinu vraždy spolupáchateľstvom podľa § 20 Tr. zák. k § 145 ods. 1 Tr. zák. na skutkovom základe, že

dňa 20. mája 2019 v čase asi od 12:00 hod. do 16:00 hod. v P. A. W. na konci ulice P., pod cestným mostom ponad rieku W., F. O. pod vplyvom alkoholu udrel opakovane päťou pravej ruky do hlavy F. D., ktorý v dôsledku toho spadol na zem, následne ho F. O. odtiahol na priestranstvo blízko šachty, kde ho ležiaceho opätovne opakovane udrel do oblasti tváre, následne na miesto prišiel F. L., ktorý bol rovnako pod vplyvom alkoholu a F. D. opakovane udieral päťou pravej ruky a kopal do tváre, potom F. O. pokračoval v bití F. D. päšťami do tváre a v kopaní do hrude, potom ho spoločne škrtili opaskom, ktorý F. O. priniesol z blízkych kríkov, pričom následne F. O. priniesol tehlu z kríkov, F. L. otočil F. D. tvárou k zemi a F. O. ho opakovane touto tehlu udieral do zadnej časti hlavy, potom F. O. priniesol z kríkov úlomok skla a ním F. D. opakovane rezal krk a následne ho F. L. chytil za ruku a nohu a odtiahol ho ku telekomunikačnej šachte, do ktorej ho následne vtláčil a otvor uzavrel príklopom a následne F. O. a F. L., poznajúc stav F. D. po ich fyzických útokoch, z tohto miesta odišli, pričom v dôsledku popísaného konania F. D. utrpel aj ťažký poúrazový opuch mozgu pri lebečnomozgovom (kranio cerebrálnom) poranení - zlomenine záhľavovej kosti lebky, pomliaždení prednej časti pravého čelového laloka a pravého spánkového laloka mozgu a pomliaždení dolnej časti mozočka obojstranne s vnútrolebečným krvácaním, následkom rozvoja ťažkého poúrazového opuchu mozgu, pričom v dôsledku uvedeného došlo k smrti F. D. v priebehu niekoľkých minút po vzniku popísaných zranení s

tým, že telo F. D. sa našlo 24. mája 2019, pričom smrti sa dalo zabrániť skončením fyzických útokov obvinených voči nemu a následným urgentným poskytnutím odbornej a širokospektrálnej lekárskej pomoci, vrátane resuscitačnej zdravotnej starostlivosti.

Za to okresný súd obvineným (každému samostatne) uložil podľa § 145 ods. 1 Tr. zák. v spojení s § 36 písm. l) Tr. zák., § 37 písm. m) Tr. zák., § 38 ods. 2 Tr. zák. a § 39 ods. 4 Tr. zák. per analogiam trest odňatia slobody vo výmere 10 rokov. Podľa § 48 ods. 3 písm. b) Tr. zák. ich súd na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia. Podľa § 76 ods. 1 Tr. zák. v spojení s § 78 ods. 1 Tr. zák. im súd uložil ochranný dohľad v trvaní 1 roka. Súd zároveň poškodeného podľa § 288 ods. 1 Tr. por. s jeho nárokom na náhradu škody odkázal na civilný proces.

Proti tomuto rozsudku podal prokurátor Krajskej prokuratúry Košice (ďalej len „prokurátor“) a poškodený F. D. odvolanie, o ktorých Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozhodol uznesením z 21. mája 2020, sp. zn. 7To/22/2020 tak, že odvolanie prokurátora podľa § 319 Tr. por. a odvolanie poškodeného F. D. podľa § 316 ods. 1 Tr. por. zamietol.

Proti tomuto uzneseniu a konaniu, ktoré mu predchádzalo podala ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerka“) 8. februára 2021 dovolanie na podklade dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. h) a i) Tr. por.

Uviedla, že okresný súd pochybil, keď po podaní obžaloby podľa § 244 ods. 1 Tr. por. nepreskúmal právnu kvalifikáciu skutku. Súd nie je viazaný právnou kvalifikáciou podľa obžaloby a môže ju tak zmierniť, ako aj sprísniť; je ale jeho povinnosťou právnu kvalifikáciu preskúmať s ohľadom na všetky okolnosti skutku. Súd sa týmto ustanovením dôsledne neriadil, pretože inak by zistil, že predmetný skutok bolo treba kvalifikovať aj podľa § 145 ods. 2 písm. c) Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. c) Tr. zák., čo by potom viedlo k postupu podľa § 244 ods. 2 Tr. por. Surový alebo trýznivý spôsob spáchania skutku predstavuje také konanie páchatela, pri ktorom je obeť vystavená fyzickým či psychickým útrapám, ktoré prekračujú bežný rámec činu. Ide o konanie, ktoré je spojené s utrpením obete a výraznejšou devastáciou tela; o surový spôsob nepôjde vtedy, ak páchatel obeť okamžite usmrtí jediným úderom, bodnou ranou či zastrelením.

Obvinení opakovane útočili na životne dôležité orgány bitím a kopaním do hlavy a hrude, poškodeného škrtili opaskom, opakovane ho udierali tehlou po hlave, podrezali mu krk úlomkom skla, aby ho napokon vtlačili do šachty. Podľa znaleckého posudku poškodený utrpel najmenej desať zásahov do oblasti hlavy a tváre, päť zásahov do oblasti hrudníka, šesť zásahov do oblasti ľavej hornej končatiny, šesť zásahov tehlou do záhlavnej oblasti hlavy a krku, pričom zranenia krku použitým úlomkom skla boli minimálne štyri a boli vedené väčšou intenzitou a prudkosťou. Podľa znalcov, dusenie škrtením nebolo dokonané, nevedlo k smrti poškodeného a počas rezania do krku bol poškodený stále nažive. Ministerka bola preto toho názoru, že útok sa vyznačoval vysokou intenzitou a brutalitou, išlo o neľútostnú smrť, ktorej predchádzali mimoriadne fyzické útrapy, vymykajúce sa z rámca základnej skutkovej podstaty podľa § 145 ods. 1 Tr. zák.

Tým, že súd nebol dôsledný, nezaoberal sa otázkou právnej kvalifikácie skutku a nepostupoval podľa § 244 ods. 2 Tr. por., umožnil obvineným urobiť vyhlásenie o vine podľa § 257 ods. 1 Tr. por. a toto vyhlásenie aj následne prijal. V tomto smere ministerka kvôli úplnosti doplnila, že § 257 ods. 5 Tr. por. sa týka odvolania podaného v prospech obvineného, čomu nasvedčuje aj znenie § 307 ods. 1 písm. b) Tr. por., ktoré u obvineného vylučuje možnosť napadnúť odvolaním prijaté vyhlásenie podľa § 257 Tr. por.

V ďalšej časti dovolania ministerka namietala, že na postup podľa § 39 ods. 4 Tr. zák. neboli splnené zákonné podmienky. Konajúce súdy uloženie trestu pod dolnú hranicu trestnej sadzby neodôvodnili žiadnou konkrétnou skutočnosťou s výnimkou odkazu na stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. Tpj/55/2016 z 27. júna 2017. Toto stanovisko ale súdom neukladá povinnosť znížiť trest pod dolnú hranicu trestnej sadzby, ale takú možnosť im len dáva po zvážení

všetkých individuálnych okolností prípadu a pomerov páchatel'a. Obvinený L. ale 25. mája 2019, 16. júla 2019, 26. septembra 2019 a 10. októbra 2019 odmietol vypovedať (resp. sa vyjadril len k pozitímu alkoholu) s tým, že svoje konanie, ako aj konanie spoluobvineného popíše pri rekonštrukcii skutku. Pri rekonštrukcii ale svoju účasť popísal len vo forme úderov a kopania poškodeného, resp. pomoci pri jeho škrtení a uložení do šachty; ubíť tehlou a podrezanie hrdla mal vykonať spoluobvinený O.. Pri výsluchu pred sudcom rozhodujúcim o väzbe sa priznal, že deň po skutku sa na miesto činu vrátil a videl, že poškodený je mŕtvy. Na otázku, prečo nešiel oznámiť udalosť na políciu len pokrčil plecami. Obvinený O. zas tvrdil, že sa na fyzickom útoku nijak nepodieľal a celý ho mal spáchať L.; na výsluchoch z 25. mája 2019 a 16. júla 2019 využil svoje právo a k veci odmietol vypovedať. Ministerka pripomenula, že obvinený O. sám neoznámil spáchanie trestného činu, ale o jeho spáchaní sa po štyroch dňoch zdôveril kamarátovi Y. M., ktorí zavolať mestských policajtov; obvinení sa obviňovali navzájom, ale k vlastnej účasti na smrti poškodeného sa nepriznávali.

Následne ministerka poukázala na základné zásady pre ukladanie trestov podľa § 34 Tr. zák., aby následne zreferovala závery znaleckého posudku č. 105/2019 vypracovaného JUDr. MUDr. Jánom Uhrinom z odvetvia psychiatria, ktorý u obvineného L. skonštatoval okrem iného nevyrovnanú osobnostnú štruktúru s dominantne emočne nestabilnými, impulzívnymi a antisociálnymi rysmi. Obdobné závery plynú aj zo znaleckého posudku č. 10/2019 PhDr. Ľudovíta Beleša z odboru psychológia, kde sa konštatujú (aj) psychopatické a asociálne črty so zníženou frustračnou toleranciou, dispozíciou k agresívnemu správaniu a egoisticky zameranou motiváciou; celkovo je u obvineného daná obzvlášť vysoká náchylnosť k páchaniu trestných činov. Prognóza jeho prevýchovej je minimálna. U obvineného F. O. znalec JUDr. MUDr. Ján Uhrin v znaleckom posudku č. 104/2019 uvádza nevyrovnanosť osobnostnej štruktúry a znalec PhDr. Ľudovít Bešeš v posudku č. 11/2019 deklaruje simplexne štruktúrovanú osobnosť s psychopatickými rysmi a subnormným intelektom, ktorá je náchylná k páchaniu trestných činov. Prognóza jeho prevýchovej je veľmi nízka, ale nemožno ju úplne vylúčiť.

Uvedené potvrdzujú aj viaceré záznamy z registra trestov, resp. správy z Mestského úradu P. A. W., podľa ktorých sú obaja obvinení bezdomovci so zlou povest'ou, sú považovaní za impulzívných a agresívnych ľudí. Jediným kladným bodom hodnotenia obvinených je správa ÚVV a ÚVTOS Košice, ktorá ale popisuje správanie obvinených len za obdobie 2,5 mesiaca, počas ktorého boli vo väzbe. V tomto prípade treba mať na zreteli, že správa reflektuje na správanie obvinených vo väzenskom systéme, kde sú pod neustálym dozorom, prísny režimom, bez prístupu k alkoholu a so zaistenými životnými potrebami. Priznanie sa a oľutovanie skutku im bolo zohľadnené započítaním poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. l) Tr. zák.

Na základe týchto skutočností ministerka navrhla, aby dovolací súd podľa § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil, že uznesením krajského súdu a konaním, ktoré mu predchádzalo bol porušený zákon v § 319 Tr. por., § 244 ods. 2 Tr. por., § 257 ods. 7 Tr. por., § 145 ods. 1 Tr. zák. v prospech obvinených F. L. a F. O., aby podľa § 386 ods. 2 Tr. por. uznesenie krajského súdu, rozsudok okresného súdu, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad, zrušil, podľa § 388 ods. 1 Tr. por. okresnému súdu prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu prerokoval a rozhodol a napokon, aby podľa § 380 ods. 2 Tr. por. rozhodol o väzbe obvinených.

Dňa 29. marca 2021 sa k dovolaniu vyjadril prokurátor Krajskej prokuratúry Košice (ďalej len „prokurátor“) tak, že s názorom dovolateľky ohľadne právnej kvalifikácie skutku podľa § 145 ods. 1, ods. 2 písm. b) Tr. zák. sa nestotožňuje. Znak podľa § 138 písm. c) Tr. zák. si vyžaduje surové alebo trýznivé konanie. Surový spôsob spáchania činu si vyžaduje extrémne vysokú mieru brutality, ktorá sa výrazne vymyká z bežného rámca trestných činov tohto druhu. Nevyžaduje sa ale zvýšená trýzeň poškodeného; judikatúra v tomto smere uvádza hlavne mnohopočetné zásahy bodných rán či iné devastujúce spôsoby prevedenia útoku použitím mohutných alebo zraňujúcich predmetov ako sekery, meče, mačety, kladiva a pod. Trýznivý spôsob spáchania trestného činu je taký, ktorý vystavuje poškodeného mimoriadnym fyzickým alebo psychickým útrapám, ktoré sú často až na hranici

znesiteľnosti. Ide tu hlavne o prípady pomalého usmrcovania, ale môže ísť aj o prípady usmrcovania rýchleho, ktoré sa vyznačujú výraznou bolesťou, či mučením.

Spáchanie trestného činu vraždy podľa § 145 ods. 1 Tr. zák. v sebe vždy obsahuje určité prvky surovosti a častokrát je spojený aj s devastáciou ľudského tela; usmrtenie obete jediným úderom, bodnou ranou či zastrelením, kde obeť netrpí je v praxi možno považovať skôr za výnimočné, ako bežné. V posudzovanej veci nie je sporné, že útok na telo poškodeného sa vyznačoval väčšou intenzitou a násilnosťou, avšak nemožno jednoznačne ustáliť, že by v podstatnej miere prekročil rámec útokov, ktoré sa bežne vyskytujú pri tomto trestnom čine. Tomu zodpovedá aj tá okolnosť, že poškodený síce inkasoval opakované údery a kopance do oblasti hlavy a hrude, bol škrtený a porezaný na krku, avšak intenzita takéhoto konania nebola taká, aby viedla k okamžitej smrti. V danom prípade sa znalci zhodli, že aj po útokoch obvinených bolo možné smrti poškodeného zabrániť poskytnutím urgentnej odbornej a širokospektrálnej zdravotnej starostlivosti. Keďže od útoku po smrť ubehlo len niekoľko minút, tento stav nenapĺňa podmienky trýznivosti. S poukazom na § 38 ods. 1 Tr. zák. prokurátor uviedol, že ak konanie obvinených (hoci zavrhnúťhodné) viedlo až vo svojom súhrne k usmrteniu, nemôže to isté konanie byť súčasne znakom kvalifikovanej skutkovej podstaty.

K výmere uloženého trestu prokurátor poukázal na odôvodnenie svojho odvolania z 21. februára 2020, v ktorom s poukazom na § 34 a nasl. Tr. zák. namietal jeho neprimeranosť. Pripomenul, že tak v konaní na súde prvého stupňa, ako aj pred odvolacím súdom navrhoval uloženie trestu na úrovni 17,5 roka. Naďalej je toho názoru, že takto uložený trest je neprimerane mierny, a teda nespravodlivý, avšak nie je mimo zákonom ustanovenej hranice trestnej sadzby. V tomto smere poukázal na § 145 ods. 1 Tr. zák., § 39 ods. 4 Tr. zák. a stanovisko z 27. júna 2017, Tpj 55/2016; z tohto dôvodu dozorujúci prokurátor podnet na podanie dovolania nepodával. Za danej dôkaznej situácie bolo ustálenie individuálnej zodpovednosti jednotlivých obvinených náročnou úlohou, ktorú sa ale podarilo vyriešiť a akékoľvek náznaky o nedôslednosti a snahe vec si zľahčiť odmieta. Naopak, pozornosti prokurátora neušlo, že procesnou prekážkou konania o dovolaní ministerky by mohlo byť nenaplnenie podmienky podľa § 369 ods. 1 Tr. por., keďže v zmysle uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) zo 6. novembra 2014, sp. zn. II. ÚS 769/2014, podávateľom podnetu na podanie dovolania nemôže byť ktokoľvek, ale v zásade len subjekt trestného konania.

Dňa 4. mája 2021 sa k dovolaniu vyjadril obvinený F. O.Č., ktorý prostredníctvom svojej obhajkyne JUDr. Alice Petrovskej Homzovej uviedol, že skutok bol kvalifikovaný správne a nemal byť posúdený aj podľa § 145 ods. 2 písm. b) Tr. zák. Už zo samotného charakteru trestného činu vyplýva istý stupeň surovosti spojený s devastáciou ľudského tela. Na okolnosť, ktorá je zákonným znakom trestného činu nemožno prihliadnuť ako na okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby. Zo znaleckého posudku nevyplývalo, že by v jeho konaní šlo o útok extrémne vysokej intenzity, nešlo o prípad pomalého usmrcovania, keď poškodený pociťuje intenzívny a dlhotrvajúci strach o svoj život. Ani s námietkou o uložení trestu mimo zákonom stanovenej hranice trestnej sadzby sa nemožno stotožniť, pretože trest zodpovedá sadzbe upravenej v intenciách § 39 ods. 4 Tr. zák. Obvinený poukázal aj na to, že k trestnému činu sa priznal, jeho spáchanie oľutoval, smrť poškodeného oznámil Y. M., aby následne označil konkrétne miesto, kde bol poškodený uložený.

Dňa 6. mája 2021 sa k dovolaniu vyjadril F. L., ktorý prostredníctvom svojho obhajcu JUDr. Doriána Merešša navrhol, aby dovolací súd podané dovolanie odmietol, resp. zamietol. Uviedol, že poškodený nebol vystavený mimoriadnym fyzickým alebo psychickým útrapám. Smrť nastala následkom úderov tehlou do zadnej časti hlavy a kopancov a nie následkom škrtenia alebo podrezania. Ako to vyplýva zo spisu, k škrteniu opaskom, resp. podrezaniu krku došlo až po útoku tehlou. Obvinený sa stotožnil s vyjadrením prokurátora z 29. marca 2021, podľa ktorého usmrtenie obete jediným úderom, bodnou ranou či zastrelením, kde obeť vôbec netrpí je skôr výnimočné, ako bežné. Uložený trest nevybočuje zo zákonných medzí, ku skutku sa priznal jednak v konaní pred súdom a svojím spôsobom aj v prípravnom konaní, kedy svoju účasť, ako aj účasť spoluobvineného na trestnom čine popísal. Záverom spochybnil, že by jeho matka mohla podať podnet na podanie dovolania a v nadväznosti na to spochybnil oprávnenie ministerky na podanie dovolania.

K predmetným vyjadreniam sa už žiadna zo strán ďalej nevyjadrila.

Spisový materiál bol s dovolaním ministerky najvyššiemu súdu riadne predložený 10. mája 2021. Následne najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) postupom podľa § 378 Tr. por. predbežne preskúmal dovolanie ministerky i predložený spisový materiál a zistil, že dovolanie je prípustné (§ 371 ods. 2 Tr. por.), bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 1 Tr. por.) a tiež v lehote a na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Tr. por.). Zároveň ale zistil aj to, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por.

Ešte pred meritom veci sa najvyšší súd vyjadrí k námietke prokurátora a obvineného L., ktorí spochybnili oprávnenie O. L. (matky jedného z obvinených) podať podnet na podanie dovolania. K uvedenému dovolací súd uvádza, že matka obvineného je v zmysle § 369 ods. 5 Tr. por. oprávnená na podanie dovolania len v prospech svojho syna (a vo vzťahu k spoluobvinenému O. nemá žiadne procesné práva), a preto v zmysle ods. 1 toho istého ustanovenia je oprávnená na podanie podnetu v jeho neprospech. S uznesením ústavného súdu zo 6. novembra 2014, sp. zn. II. ÚS 769/2014 (na ktoré závery súd odkázal aj vo veciach pod sp. zn. II. ÚS 486/2016, II. ÚS 493/2016 a III. ÚS 68/2017) sa tunajší súd nestotožňuje. Keďže úlohou ústavného súdu nie je nahrádzať činnosť všeobecných súdov pri interpretácii a aplikácii podústavných noriem, ale len preskúmať zlučiteľnosť ich výkladu s normami ústavnými, tam formulované názory vyjadrené v rámci obiter dicta (ústavný súd v merite posudzovanej veci skonštatoval, že sťažovateľom namietané okolnosti nemajú ústavnoprávnu relevanciu) nie sú právne záväzné.

Podľa mienky najvyššieho súdu z § 369 ods. 1 Tr. por. jednoznačne vyplýva, že podnet na podanie dovolania môže ministrovi podať tak niektorá zo strán konania (za predpokladu, že splní podmienky podľa § 372 ods. 1 Tr. por.), ako aj akákoľvek iná osoba, ktorý nemá a nevykonáva vplyv na jeho priebeh, pretože jej Trestný poriadok žiadne procesné práva nepriznáva (§ 10 ods. 10 Tr. por.). V tomto kontexte je potrebné pripomenúť, že § 369 ods. 1 Tr. por. s účinnosťou do 31. augusta 2011 (v znení „[p]rávoplatné rozhodnutie súdu na podnet strany alebo na iný podnet napadne minister spravodlivosti z dôvodu uvedeného v § 371.“) výslovne počítal s možnosťou podania podnetu osobou, ktorá nie je stranou konania. Ani z preformulovaného znenia dotknutého ustanovenia účinného po 1. septembri 2011 (po novele č. 262/2011 Z. z.) sa na tom nič nezmenilo. Naopak, podľa osobitnej časti dôvodovej správy bolo úmyslom zákonodarcu obmedziť právo na podanie podnetu stranám konania (a nie iných osôb), nakoľko v praxi toto svoje právo zvykli prenášať na ministra. Tomu potom okrem názorov právnej doktríny (napr. ČENTĚŠ, J. a kol.: Trestný poriadok. Veľký komentár. 1. vydanie. Bratislava: Eurokódex, 2014, s. 658), zodpovedá aj doterajšia prax dovolacieho súdu, ktorý bežne vykonával prieskum ministerských dovolaní iniciovaných predsedami súdov, ktorí v rámci svojej dohľadovej právomoci postupovali podľa § 53 ods. 4 zákona č. 757/2004 Z. z. (k tomu viď rozhodnutia pod sp. zn. 5 Tdo 73/2020, 5 Tdo 47/2020, 3 Tdo 24/2017, 6 Tdo 22/2017, 2 Tdo 23/2017, 2 Tdo 78/2016, 2 Tdo 38/2016 a iné). Vychádzajúc z týchto úvah najvyšší súd uzatvára, že matka obvineného O. L. mala právo na podanie podnetu, v dôsledku čoho aj ministerka bola oprávnená na podanie dovolania.

V súlade s účelom podnetu (nie ako samostatného opravného prostriedku, ale len neformálnej informácie smerujúcej k využitiu zákonných oprávnení ministra; k tomu viď rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 18/2019, II. ÚS 269/2029) nebolo pri preskúmaní veci smerodajné ani to, že jeho podávateľka výslovne nenamietala ministerkou spochybňovanú nesprávnu právnu kvalifikáciu a len laicky popisovala svoje rozhorčenie nad neprimerane nízkym trestom, ktorý bol za tak surovú vraždu uložený jej synovi „a tomu Rómovi“. Keďže ukladaný trest sa primárne odvíja od právnej kvalifikácie skutku, ministerke obsah podnetu v súlade s jeho vecným zameraním (neprimerane nízky trest za surovú vraždu) nebránil, aby vznášala aj námietky týkajúce sa nesprávnej (v zmysle nedostatočnej) právnej kvalifikácie (viď mutatis mutandis uznesenie najvyššieho súdu zo 7. marca 2019, sp. zn. 5 Tdo 69/2018 a z 11. marca 2021, sp. zn. 5 Tdo 73/2020).

Pokiaľ ide o konkrétne dovolacie námietky, najvyšší súd pripomína, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným k náprave výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných väd, ale nie na revíziu skutkových zistení ustálených súdmi prvého a druhého stupňa, ani k preskúvaniu nimi vykonaného dokazovania. Dovolanie má byť len skutočne výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd (§ 322 ods. 3, § 326 ods. 5 Tr. por.). Dovolací súd nie je všeobecnou treťou inštanciou zameranou na preskúvanie všetkých rozhodnutí súdov druhého stupňa a samotnú správnosť a úplnosť skutkových zistení nemôže posudzovať už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní sám vykonávať. Na objasnenie okolností potrebných na rozhodnutie o dovolaní môže dovolací súd vykonať dokazovanie len v obmedzenom rozsahu podľa § 379 ods. 2 Tr. por. Preto možnosti podania dovolania musia byť obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia opravná inštancia.

Z týchto úvah súd vychádzal, keď dospel k záveru, že dovolaniu ministerky nemôže vyhovieť. K prvému okruhu dovolacích námietok týkajúcich sa údajnej nesprávnej právnej kvalifikácie skutku (ktorému u oboch obvinených predchádzal postup podľa § 257 ods. 8 Tr. por.) najvyšší súd pripomína, že § 257 ods. 5 Tr. por. a § 334 ods. 4 Tr. por. nemožno vykladať izolovane, ale v súhrne s ďalšími ustanoveniami upravujúcimi postup v konaní o dovolaní, a to § 369 ods. 1, ods. 2 Tr. por. a § 372 ods. 1 (veta prvá) Tr. por. V zmysle uvedeného, proti rozsudku, ktorý bol vyhlásený po prijatí vyhlásenia obvineného o priznaní viny (§ 257 ods. 5 Tr. por.) a proti rozsudku, ktorým súd schválil dohodu o vine a treste (§ 334 ods. 4 Tr. por.) dovolanie môže podať len minister spravodlivosti, a to na podnet obvineného alebo na podnet inej osoby [§ 369 ods. 1 Tr. por., § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., § 372 ods. 1 Tr. por.] (R 12/2017). I keď teda ministerka je oprávnenou osobou na podanie dovolania v rozsahu výroku o vine aj vtedy, ak mu predchádzalo súdom prijaté vyhlásenie podľa § 257 ods. 1 písm. b), c) Tr. por., toto svoje oprávnenie môže v zmysle § 334 ods. 4 Tr. por. per analogiam v spojení s § 257 ods. 5 Tr. por. realizovať len pri uplatnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.

Takto prijaté vyhlásenie totiž obsahovo zodpovedá dohode o vine uzavretej podľa § 334 ods. 4 Tr. por., pri ktorej je dovolanie ministra mimo dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. vylúčené. V oboch prípadoch obvinený podľa § 333 ods. 3 písm. c), d), f), g) a h) Tr. por. vyhlasuje, že rozumie podstate skutku, ktorý sa mu kladie za vinu, bol ako obvinený poučený o svojich právach, najmä o práve na obhajobu (...), rozumie právnej kvalifikácii skutku ako trestného činu, bol oboznámený s trestnými sadzbami, ktoré zákon ustanovuje za trestné činy jemu kladené za vinu a dobrovoľne sa priznal a uznal vinu za spáchaný skutok, ktorý sa kvalifikuje ako určitý trestný čin [pozn. vyhlásenia podľa § 333 ods. 3 písm. b) a j) Tr. por. majú implicitný charakter daný skorším postupom súdu podľa § 257 ods. 2 Tr. por.]. Ak teda po uzavretí dohody o vine už žiadna procesná strana nie je (v tomto rozsahu) oprávnená na podanie opravného prostriedku a minister môže dovolanie iniciovať len pre závažné porušenie práva na obhajobu, potom to isté musí platiť aj po prijatí vyhlásenia o vine, ktoré svojím priebehom, ako aj procesnými dopadmi takejto dohody obsahovo zodpovedá (k tomu viď poslednú právnu vetu R 44/2017). Keďže ministerkou uplatňované námietky nesmerovali k jedinému do úvahy prichádzajúcemu dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., najvyšší súd sa nimi nemohol zaoberať.

Pokiaľ ide o druhý okruh námietok týkajúci sa výšky ukladaných trestov, najvyšší súd upozorňuje, že „[p]okiaľ námietka nepoužitia ustanovenia § 39 Tr. zák. nezakladá žiaden z dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por., námietka nesprávneho použitia ustanovenia § 39 Tr. zák. a výmera trestu pod dolnú hranicu zákonom stanovenej trestnej sadzby obsahovo napĺňa dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por., ak použitie § 39 ods. 1 Tr. zák. a zníženie trestu pod dolnú hranicu trestu ustanoveného týmto zákonom nie je opreté o žiadnu skutočnosť, ktorá by zákonný dôvod pre takýto postup zakladala.“ (R 51/2014). Keďže postup podľa § 39 ods. 4 Tr. zák. per analogiam konajúce súdy odôvodnili okrem iného aj tým, že obvinení (zhodne) dali vyhlásenie o vine podľa § 257 ods. 1 písm. b) Tr. por. (ktoré súd prijal a nevykonával dokazovanie vo výroku o vine), ktorá okolnosť s poukazom na stanovisko R

44/2017 je dôvodom pre mimoriadne zníženie trestu, nemožno pochybovať, že (odôvodnenie) bolo opreté (aj) o takú zákonnú skutočnosť, ktorá by zákonný dôvod pre takýto potup zakladala (viď s. 5 ods. 1 rozsudku, s. 8 ods. 3 uznesenia). A zároveň, keďže „[h]motnoprávne ustanovenie § 39 Tr. zák. o mimoriadnom znížení trestu odňatia slobody sa svojou povahou a významom primkyna ku všeobecným hľadiskám stanoveným pre voľbu druhu trestu a jeho výmery v § 34 ods. 1, ods. 3, ods. 4 a nasl. Tr. zák. a na rozdiel od ustanovení § 41, § 42 (o ukladaní úhrnného, spoločného a súhrnného trestu) alebo ustanovenia § 47 ods. 2 Tr. zák., ktoré sú taktiež hmotnoprávne, ale kogentnej povahy, ho nemožno podriaďiť pod „nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia" (R 5/2011), namietané pochybenia nemôžu viesť ani k (eventuálnemu) naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por.

Pokiaľ ide o tú do úvahy prichádzajúcu možnosť, že by dovolací súd výhrady ministerky (obsahovo) posúdil v intenciách § 371 ods. 3 Tr. por., najvyšší súd musí v prvom rade uviesť, že sa nestotožňuje s právnym názorom vyjadreným v uznesení z 9. júna 2021, sp. zn. 3 Tdo 14/2021, podľa ktorého judikát R 120/2012 (o materiálnom, nie formálnom posudzovaní vymedzenia chýb dovolania) nie je aplikovateľný v prípade osobitných dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 2, ods. 3 Tr. por. Podľa mienky tunajšieho senátu, len zo skutočnosti, že minister je popri dovolacích dôvodoch podľa § 371 ods. 1 Tr. por. oprávnený na podanie dovolania aj z dôvodov podľa ods. 2 a ods. 3, nemožno vyvodiť žiadne relevantné závery ohľadne vyhodnocovania námietok dovolateľa v kontexte § 374 Tr. por. a § 385 ods. 1 Tr. por. Neexistuje žiaden dôvod, prečo by všeobecné východiská týkajúce sa obsahu dovolania a viazanosti v ňom vytýkaných pochybení, ktoré sú aplikovateľné vo vzťahu k dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 Tr. por. nemali byť rovnako aplikované aj v prípade dôvodov podľa § 371 ods. 2, ods. 3 Tr. por.

I napriek tomu ale tunajší súd dospel k záveru, že ministerkou popisované skutočnosti (týkajúce sa spôsobu spáchania trestného činu, postoja obvinených k trestnej činnosti, možnostiam ich nápravy, ich povesti a pod.) nie sú takého charakteru, že by v kontexte § 371 ods. 3 Tr. por. (interpretovaného v zmysle ods. 5) umožňovali učiniť záver, že konajúce súdy v podstatných okolnostiach nesprávne zistili skutkový stav (navyše so zásadným dopadom na postavenie obvinených). Z odôvodnenie napadnutých rozhodnutí plynie, že súdy nižšieho stupňa svoje úvahy o uložení trestu na samej dolnej hranici mimoriadne zníženej trestnej sadzby opreli [popri súdom prijatom vyhlásení o vine podľa § 257 ods. 1 písm. b) Tr. por.] o poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. l) Tr. zák., o ďalšie „faktické správanie", ktorým obvinení prispeli k zisteniu a objasneniu skutku, ako aj o hodnotenie ústavu na výkon väzby, podľa ktorého sa správanie obvinených bez prístupu k alkoholickým nápojom vyvíjalo v žiaducom smere (s. 5 ods. 1 rozsudku, s. 7 ods. 3 - s. 9 ods. 2 uznesenia).

Závery znaleckého posudku č. 6, 19/2019 (na ktoré ministerka poukazovala hlavne v rámci prvej časti dovolania, ale súvisia aj s ukladaným trestom) nesmerujú k odlišnému priebehu skutkového deja tak, ako si ho na podklade vyhlásenia o vine ustálili súdy (č. l. 182 a nasl.). Rovnako súdy reflektovali na trestnú minulosť obvinených, keď popri samotnom počte odsúdení skonštatovali, že obvinení boli naposledy vo výkone trestu odňatia slobody pred 12, resp. 20 rokmi, pričom niektoré z ich skorších odsúdení sú už toho času zahľadené (s. 3 ods. 5 - ods. 6 rozsudku a s. 7 ods. 3 - ods. 5 uznesenia; č. l. 613, 617). V identickom význame (ako ministerka) súdy zreprodukovali závery znalcov ohľadne resocializačnej prognózy obvinených (s. 4 ods. 1, ods. 2 rozsudku, s. 4 ods. 2 - s. 5 ods. 1 uznesenia; č. l. 245 - 247, 273 - 275) a správy MsÚ P. A. W. ohľadne ich povesti (s. 4 ods. 5, ods. 6 rozsudku; č. l. 589 - 590). Za týchto okolností nemožno skonštatovať, že by súdy (v podstatných okolnostiach) nesprávne zistili skutkový stav.

Azda vo vzťahu k poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. l) Tr. zák. sa žiada povedať, že obvinení sa k spáchanému skutku opakovane (obvinený L. už pred sudcom pre prípravné konanie a obvinený O. až na hlavnom pojednávaní) priznali a oľutovali ho (č. l. 674 - 676, 679, 744 - 745). Keďže dovolací súd nemal možnosť sledovať tento ich verbálny prejav, nedokáže posúdiť, do akej miery bola takto nimi vyjadrená ľútosť úprimná (§ 2 ods. 19 Tr. por.). V každom prípade, zo spisového materiálu (a ani z dovolania) nevyplývajú také okolnosti, ktoré by relevantne spochybnili priznanie poľahčujúcej okolnosti

[§ 36 písm. l) Tr. zák. si popri priznaní vyžaduje aj úprimnú ľútosť, a preto vo vzťahu k vyhláseniu o vine ako dôvodu pre postup podľa § 39 ods. 4 Tr. zák. per analogiam nejde o trestnoprávnu duplicitu v zmysle § 38 ods. 1 Tr. zák.]. S tým potom súvisia výhrady ministerky, ktorá relativizovala podiel obvinených na zistení a objasnení skutku. Ak si obvineným L. popisované okolnosti vraždy (vo výpovedi z 27. mája 2019 a počas rekonštrukcie z 2. októbra 2019; č. l. 35 - 37, 387) orgány činné v trestnom konaní a súdy osvojili a obvinený O. len niekoľko dní po jej spáchaní ukázal svojmu priateľovi Y. M. miesto, kde sa mala nachádzať mŕtvola (č. l. 154), potom im nemožno vytýkať, že tieto okolnosti [bez započítania poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. n) Tr. zák.] zobrali do úvahy.

Sumarizujúc uvedené, súdy dospeli k správne mu zisteniu skutkového stavu, ktorý len v intenciách § 34 a nasl. Tr. zák. odlišne právne vyhodnotili. To, že podľa názoru ministerky niektoré z popísaných skutočností pri ukladaní trestov precenili (vyhlásenie o vine, pomoc pri objasnení skutku, hodnotenie ústavu na výkon väzby) a iné zas podcenili (spôsob spáchania trestného činu, trestná minulosť páchatel'ov, ich povest' a možnosti nápravy), je otázkou právneho hodnotenia (inak správne) zisteného skutkového stavu; ide o otázku ne / primeranosti trestu, ktorý ale (sám osebe) nepredstavuje žiadny dovolací dôvod podľa § 371 Tr. por. Pokiaľ totiž nejde o situáciu, keď výrok o treste nemôže obstáť v dôsledku toho, že je chybný výrok o vine, možno výrok o treste nepadnúť z hmotnoprávnej pozície zásadne len prostredníctvom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. (R 5/2011).

Na základe týchto skutočností najvyšší súd dospel k záveru, že ministerkou predkladané námietky nenapĺňajú dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. h), i) (a eventuálne aj) ods. 3 Tr. por., a preto jej dovolanie podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol.

Toto uznesenie bolo prijaté v pomere 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.